



PROJEKTOPGAVE I IDRÆT

– erfaringer og anbefalinger fra SKUD, udviklingsarbejdet 2009-2010
af Pia Paustian, University College Syddanmark og
Det nationale videncenter KOSMOS

SÅDAN LAVES DU PROJEKTOPGAVE I IDRÆT

IDRÆTSFAGET ER SJÆLDENT REPRÆSENTERET, NÅR ELEVERNE SKAL LAVES PROJEKTOPGAVE, LIGESOM PROJEKTARBEJDSFORMEN SJÆLDENT ANVENDES I IDRÆTSUNDERVISNINGEN.

MEN HVIS ELEVER OG LÆRERE FØRST SPRINGER UD I DET, KAN RESULTATET BLIVE ENGAGEREDE ELEVER MED KREATIVE OG BEVÆGELSESRIGE FREMLÆGGELSER. DET BLEV ET AF RESULTATERNE AF SKUD'S UDVIKLINGSARBEJDE 2008/2009.

DENNE FOLDER ER MED UDGANGSPUNKT I DETTE UDVIKLINGSARBEJDE PRODUCERET MED HENBLIK PÅ AT HJÆLPE ANDRE LÆRERE MED AT VEJLEDE ELEVER TIL AT LAVES PROJEKTOPGAVE I IDRÆT.

HVORFOR PROJEKTOPGAVE I IDRÆT OG SUNDHED?

I publikationen "Projekt opgave, sådan kan det gøres" (Undervisningsministeriet, 2000) viser en opgørelse, at det overordnede emne ofte gentages på den enkelte skole år efter år, og idrætsfaget er sjældent repræsenteret, når eleverne skal vælge problemstilling. Ved at tage udgangspunkt i idræt og sundhed vil det være oplagt at se på, om ikke idrætsfaget (faghæfte 6) og det timeløse fag sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (faghæfte 21) kan bidrage med nye bud og vinkler til at nå frem til emner, der ligger ud over elevernes umiddelbare forestillingskreds.

HVORDAN KAN MAN ARBEJDE MED PROJEKTOPGAVE I IDRÆT?

I Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse (Undervisningsministeriet 1.8.2006) står der:

§ 1. På 9. klassetrin udarbejder eleverne enkeltvis eller gruppevis som en del af undervisningen en obligatorisk projektopgave.

Stk. 2. Arbejdet med projektopgaven skal videreudvikle projektarbejdsformen og give eleven mulighed for at få en bredere vurdering af sit arbejde med et tværgående emne med problemstilling.

Sammenholder vi bekendtgørelsen med erfaringerne fra udviklingsarbejdet, kan vi udlede følgende:

Projektarbejdsformen giver en bredere vurdering af den enkelte elev i forhold til Fælles mål for idræt og Fælles mål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab end i den almindelige undervisning. Desuden kommer undervisningen mere rundt om idrætsfaget og dets mål og afslører, når eleverne har noget viden, som de ellers ikke kunne demonstrere. En af eleverne skriver i sin evaluering;

Projektet har været spændende, fordi der er meget mere bag idræt end kun det fysiske – der ligger både noget teori og psykisk bag idrætten!

I forhold til den tværfaglige dimension udtaler en af lærerne fra udviklingsarbejdet:

Jeg håber, at det har været en øjenåbner for eleverne, at idræt også kan bidrage til projektopgaven.

Og flere elevevalueringer supplerer lærerens fornemmelse ved udsagn som:

- **Det har været sjovt, at det var i et andet fag end normalt.**
- **Jeg synes, at det har været langt bedre i idræt.**
- **Jeg har lært mere om sport, idræt, kost, og hvordan man er sund.**

FORBEREDELSE – DET OVERORDNEDE EMNE OG PROBLEMSTILLINGER

§ 2. Klassens eller klassetrinnets lærere finder i samarbejde med eleverne frem til et overordnet emne, som er så bredt formuleret, at det kan ansues fra flere faglige vinkler.

Stk. 2. Det overordnede emne skal kunne perspektiveres og lægge op til formulering af delemner med problemstillinger, der inddrager stofområder, metoder, arbejds- og udtryksformer fra flere fag og samfundsområder samt giver udfordringer til den enkelte elev.

(Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse, Undervisningsministeriet 1.8.2006)

Lærerne fra udviklingsarbejdet finder det svært at finde det gode overordnede emne, som er vigtigt i forhold til, hvad det sætter i gang af tanker og idéer hos eleverne. De to emner fra projekterne var henholdsvis "Idræt og kamp" og "Et liv i bevægelse".

På den ene skole mener lærerne, at det overordnede emne måske var for abstrakt (Idræt og kamp).

Det krævede flere samtaler med eleverne i forhold til idéer om, hvad overemnet kunne afføde af underemner. Desuden var det svært at finde et emne, hvor der var rum til, at eleverne kunne være så fysiske, som lærerne gerne ville have. Derfor mener lærerne her, at det overordnede emne skal meldes ud i god tid, så eleverne kan gå og "summe" – og eleverne skal være medbestemmende. Måske kan læreren have tre forslag, hvorefter eleverne kan have indflydelse.

På den anden skole var erfaringerne bedre i forbindelse med deres valg af overemne (Et liv i bevægelse). Lærerne bestemte overemnet, hvorefter eleverne fandt tre underemner. Dernæst skulle de lave tre underspørgsmål til hvert emne. Slutteligt valgte eleverne deres emne. Altså en længere proces i forhold til det at beslutte sig for den endelige problemformulering med elevinddragelse individuelt, gruppevis og i plenumdiskussioner af underemner og undre-spørgsmålene.

DEN ENE SKOLE ARBEJDEDE MED UDFYLDELSE AF NEDENSTÅENDE SKEMA.

Skema til problemstilling

Navn(e) og klasse:
Overemne:
Delemne:
Sammenhængen mellem mit delemne og overemnet:
Problemstillinger:
Hvad er det, der interesserer mig?
Hvorfor interesserer det mig?
Hvad er målet med min opgave?
Hvordan vil jeg nå mit mål?

Skemaet kan downloades i Word på www.skud.nu

FORSLAG TIL OVEREMNER:

- **Idræt og kamp**
- **Et liv i bevægelse**
- **Det gode liv med idræt og sundhed**
- **Ekstremer**
- **Energi**
- **Sportens verden**
- **Krop og sundhed**
- **Livsstil/ levevilkår/ livskvalitet – er der en sammenhæng?**

§ 3. Klassens eller klassetrinnets lærere samt eventuelt andre lærere vejleder under hele processen eleverne om arbejdet med projektopgaven.

(Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse, Undervisningsministeriet 1.8.2006)

PROJEKTUGEN

§3. Stk. 2. Lærerne skal i løbet af projektugen give den enkelte elev mulighed for at tage udgangspunkt i egne behov og forudsætninger, jf. folkeskolelovens § 18, med hensyn til:

- 1) indkredsning af problemstillingen,
- 2) afgrænsning af projektopgavens indhold i forhold til problemstillingen,
- 3) valg og brug af arbejds- og undersøgelsesformer,
- 4) valg og brug af indhold og metoder,
- 5) valg og brug af kilder og materialer,
- 6) valg og brug af udtryksform,
- 7) fremstilling af produkt og
- 8) tilrettelæggelse og gennemførelse af fremlæggelsen.

(Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse, Undervisningsministeriet 1.8.2006)

§ 5. Arbejdet med projektopgaven afsluttes inden udgangen af april. Eleverne gives en uge med 5 sammenhængende skoledage til det afsluttende arbejde med indsamling af informationer, bearbejdning af emnet, færdiggørelse af deres produkt og forberedelse af fremlæggelsen af det samlede arbejde. Fremlæggelsen sker enkeltvis eller gruppevis i umiddelbar forlængelse af elevernes færdiggørelse af deres arbejde. Projektopgaven skal være bedømt senest 1 uge, før de skriftlige prøver finder sted.

(Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse, Undervisningsministeriet 1.8.2006)

På begge skoler arbejdede eleverne fem skoledage med projektet. Eleverne arbejdede i par, grupper på 3-4 personer og en enkelt elev arbejdede alene. Lærernes erfaringer viser, at det er svært at være alene om arbejdet og ikke mindst fremlæggelsen og kravet om det "fysiske produkt". Eleverne bestemte selv, hvem de ville arbejde sammen med. Tendensen var, at de dygtige idrætsudøvere fandt sammen. Selve det at arbejde sammen var en udfordring for nogle, men denne udfordring findes formentlig i alle former for samarbejdsrelationer.



Der arbejdes med det kropslige produkt overalt på skolen - inde og ude.

Kravene til den skriftlige del var på den ene skole en synopsis.

Elementerne heri bestod af:

- Emnebegrundelse
- Problemformulering (hv-spørgsmål og problemstillinger)
- Konklusion
- Litteraturliste
- Logbog

Det var meget forskelligt, hvad eleverne havde gjort ud af den skriftlige fremstilling. Nogle havde gjort sig stor umage for at svare fyldestgørende på deres problemstillinger, således nærmede synopsisen sig mere form af en rapport, hvilket lærerne jo netop ville undgå for at give plads til at fordybe sig i bevægelse.

Flere elever havde aftaler ude af huset, men ellers foregik arbejdet på skolen eller derhjemme. Eleverne førte logbog som dokumentation for arbejdsprocessen og skulle informere lærerne om, hvor de var. På den ene skole var logbogsformen fri, og på den anden skole var logbogen et skema, som eleverne skulle udfylde hver dag.



Gruppen, som har lavet projekt om handicapdræt, viser en videreudvikling af goalball tilpasset målgruppen.

SKEMA LOGBOGSARK

Navn:	Dato:
-------	-------

Projektets navn:

I dag vil jeg arbejde med: Sæt kryds når du har udført det

1.
2.
3.

Har bestilt vejledning hos:	Dato og tid
-----------------------------	-------------

De ting du ikke nåede, skal du skrive på arbejdslisten til næste gang/i morgen:

- 1.
- 2.

Sådan synes jeg, at jeg har arbejdet i dag:

Sådan har min gruppe arbejdet i dag:

Skemaet kan downloades i Word på www.skud.nu

Hver gruppe var tilknyttet én lærer, som var deres hovedvejleder under projektet. På den ene skole havde man indført, at eleverne skulle modtage vejledning mindst to gange i løbet af ugen. Til vejledningerne skulle eleverne have gjort sig følgende klart:

- Status på arbejdet – hvor langt er vi?
- Hvad mangler vi at finde ud af?
 - Indhold og litteratur
 - Aftaler
 - Produktet
 - Fremlæggelse
- Hvordan går det med samarbejdet?
- Hvordan kan læreren vejlede og hjælpe?

Denne vejledning gjorde, at eleverne blev fastholdt i arbejdsprocessen og havde let adgang til hjælp. Elevernes behov for støtte varierede naturligvis.

FREMLÆGGELSE

§ 6. Projekt opgaven skal resultere i en fremlæggelse, hvor produkt og formidlingsform vælges af eleverne inden for de rammer, som stilles til rådighed.

(Bekendtgørelse om projekt opgaven i 9. klasse, Undervisningsministeriet 1.8.2006)

I forhold til fremlæggelserne er erfaringerne fra udviklingsarbejdet gode. Lærerne er enige om, at mange elever vil have glæde af at have et fysisk produkt. For nogen er det en god ting at skulle "bevæge sig" midt i fremlæggelsen. Mange af fremlæggelserne bliver meget mere levende, end man ser ved den almindelige projekt opgave, fx kan eleverne uddybe emnet og problemstillingen under fremlæggelsen ved, at læreren beder dem om at demonstrere det ved øvelser, og således viser flere elever at have større forståelse og viden end først antaget.

Eleverne mener, at fremlæggelserne var sjovere at se og høre på end sædvanligt, netop på grund af kravet om bevægelse og aktivitet.

Elevevurderingerne viser, at flere elever har en opfattelse af, at de har arbejdet anderledes, end de ellers gør i idræt, og flere elever synes, at projektet har været godt, fordi der var mindre at skrive og mere fremlæggelse.

TIPS OG TRICKS TIL FREMLÆGGELSE:

- **Demonstrer dine idrætsfaglige færdigheder i relation til emnet**
- **Sørg for, at der er en tydelig sammenhæng mellem produkt og emne**
- **Vær velforberedt**
- **Disponer din tid**

Begge skoler havde som krav, at produktet skulle være fysisk, og der skulle indgå bevægelse og aktivitet under fremlæggelserne. Senere i forløbet ændrede lærerne på den ene skole kravet til, at produktet gerne måtte være optaget på video. Det gav eleverne tryghed. For nogle af eleverne var det grænseoverskridende at stille sig op og vise noget fysisk. Eleverne fremlagde for læreren (og en lærervikar), men ikke for hinanden. Muligheden for at optage aktiviteterne på video gav ligeledes mulighed for fx at vise teknikker i deres rette element fx triatlondelens svømning i en svømmehal. Det gav også den fordel, at de elever, der havde kunnet se sig selv på video inden fremlæggelserne, havde tænkt mere over, hvad produktet skulle bruges til at belyse.

På den anden skole fremlagde eleverne for hinanden og læreren. Efter fremlæggelsen var der spørgerunde, hvor læreren og de lyttende elever kunne spørge ind til opgaven. Det gav en mere uformel og ikke så eksamensagtig stemning samtidig med, at inddragelse på denne måde skærpede opmærksomheden hos de andre elever.

Begge skolers lærere gav udtryk for, at det var svært for eleverne at tænke det fysiske ind - at gøre det naturligt i forhold til emnet/problemstillingen. Men for nogle lykkedes det. Fx havde en gruppe lavet små spil/aktiviteter, som viste, hvordan man kan lave bevægelse i alle fag på en idrætsskole, og en gruppe havde lavet 'stagefight' til belysning af hooliganisme.

I forhold til de fysiske rammer fandt fremlæggelserne sted der, hvor eleverne havde brug for det; ude, i gymnastiksalen, i et tomt klasse-lokale etc.



En gruppe fremlægger deres projekt omhandlende transport fra A til B.

BEDØMMELSE

§ 4. Eleverne skal forud for arbejdet med projektopgaven orienteres om, hvad der vil blive lagt vægt på ved bedømmelsen, jf. § 7.

(Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse, Undervisningsministeriet 1.8.2006)

§ 7. Projektopgaven bedømmes med en skriftlig udtalelse og med en karakter.

Stk. 2. Den skriftlige udtalelse og karakteren gives ud fra en vurdering af

- 1) opgavens faglige indhold, herunder i hvilken udstrækning eleven kan demonstrere kundskaber og færdigheder, der indgår i opgaven, og vise overblik over relevante stofområder,
- 2) arbejdsprocessens forskellige faser, herunder elevens fordybelse i emnet, elevens samarbejde med andre samt elevens bidrag til planlægning, indsamling af informationer og bearbejdning af emnet,
- 3) fremlæggelsen, herunder produkt og formidlingsform,
- 4) sammenhængen mellem den valgte problemstilling og det faglige indhold, elevens arbejdsproces samt produkt og formidlingsform.

Stk. 3. En samlet vurdering af de fire områder ligger til grund for både den skriftlige udtalelse og karakteren.

Der er ingen tvivl om, at det for nogle elever er motiverende med karakteren – udtalelsen er sekundær – dog bruger de målrettede elever udtalelsen til at blive bedre næste gang. Desuden er projektarbejdsformen en arbejdsform, som mange elever kan lide at arbejde med, således ses engagement og ansvarlighed hos eleverne.

Den ene skole havde udformet et bedømmelsesark, som lærerne kunne notere i under fremlæggelserne.

BEDØMMELSE AF PROJEKTOPGAVE I IDRÆT

Navn: _____

Synopsis		
Forside med info		
Begrundelse for emnevalg		
Problemformulering		
Konklusion		
Litteraturliste		

Logbog		
Indhold		

Fremlæggelse		
Forberedt		
Disponering af tid		
Fysisk aktivitet i forhold til emne		
Indhold		
Publikumsvenlig		

Arbejdsindsats		
Struktur		
Fordybelse		
Samarbejde		
Indsamling af informationer		

1 = over middel, 2 = middel, 3 = under middel

KARAKTER: _____

LITTERATUR

Bekendtgørelse om projektopgaven i 9. klasse.

København: Undervisningsministeriet 1.8.2006.

Signe Holm Larsen. **Projektopgaven i 1999.**

København: Undervisningsministeriet, 2000.

Signe Holm Larsen. **Projektopgaven - sådan kan det gøres!**

København: Undervisningsministeriet, 1998.

Undervisningsministeriet. (2009). **Fælles mål for Idræt, faghæfte 6.**

København: Undervisningsministeriet.

Undervisningsministeriet. (2009). **Fælles mål for Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, faghæfte 21.**

København: Undervisningsministeriet

ANDRE PUBLIKATIONER OM PROJEKT-ARBEJDSFORMEN OG PROJEKTOPGAVEN

Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund.

Junioridrætslederuddannelsesmappen. Modul 8

Information /24: **Midtvejsrapporter om projektarbejdsformen og projektopgaven.** Undervisningsministeriet, 1995.

Hans Jørgen Kristensen: **En projektarbejdsbog - Fra 100 udviklingsarbejder om projektarbejde.** Undervisningsministeriet, 1997

Bodil Nielsen: **Projektopgaven i 2000 - en analyse af den skriftlige udtalelse.** Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen, Området for grundskolen i Håndbogsserie som nr. 16- 2000.

Projektopgaven 1993/94. Undervisningsministeriet, Folkeskoleafdelingen, 1994. Temahæfte nr. 9.

Undervejs. Foreløbige erfaringer med projektopgaven 1993-94. Undervisningsministeriet i samarbejde med Signe Holm-Larsen, 1994.

LINKS

www.emu.dk/elever7-10/projektarbejde/index.html

www.uvm.dk

TAK TIL

Gug skole i Ålborg og Bakkeskolen i Fredericia.

**Det nationale videncenter
KOSMOS og
University College Syddanmark**

Lembckesvej 7
DK-6100 Haderslev
+45 7322 2400

ucsyd@ucsyd.dk
www.ucsyd.dk



Skoleidrættens Udviklingscenter



*Billede på for- og bagside:
En gruppe viser et træningsprogram,
som de har lavet.
De har udarbejdet det, så det kan bruges
i et klasselokale med de remedier,
der findes i lokalet.*